

## Müsabaka yönetimi ve ilkeleri

### **Voleybol karşılaşması sırasında ihtiyaç duyulan malzeme-materyallerin hazırlanması ve sorumluların belirlenmesi:**

Karşılaşma günü için önceden belirlenmiş olan maç günü takvimim vardır. Takımın her elemanı en az bir gün önceden veya çoğunlukla maç haftası başında bu günün programını yazılı olarak alır.

Koç, hakemler karşılaşma salonuna geldiğinde hakemlerin soyunma-bekleme odalarına uğrayarak kısa bir sohbet gerçekleştirirse ağırlama ve hakemlerle ilişkiler açısından olumlu olur. Eğer ev sahibi değilsem hakemler ilk sahaya çıktıklarında ya da ben çıktıktan sonra hakemlerle kısa bir sohbet etmeye özen gösterilmelidir.

Maçta sporcular dışındaki takım elemanları ve üstlenecekleri görevler çok önceden belirlenmiştir. Buna göre:

**Takım menajeri:** Hakemler ve kulüp yöneticilerini ağırlama hazırlığı yapar ve yürütür. Takım ihtiyaçlarının tümünü gidermek ve sahada olacak yönetsel aksaklıkların giderilmesi için sahada bulunur.

**Yardımcı antrenör:** Soyunma odası toplantısı hazırlıklarını yapar. Takım toplantısında hazır bulunur. Isınmada başlangıç zamanını belirler. Isınma sürelerini ve akışını denetler. Top ısınmasına liderlik yapar. Isınma hakem protokolünü takip eder ve akışını yürütür. Maç sırasında görüntülü analiz takibi yapar. Takım ve rakip takım ataklarını takip eder. İstatistikçi ile iletişim kurarak koçu bilgilendirir. Maç sonrası soğuma yapılmasını gözlemler.

**Asistan yardımcı antrenör(ler):** Top ısınmasında aktif olarak bulunur. Saha ısınması yapılıyorsa aktif olarak katılır. Saha dışında kalan oyuncularını denetler. Libero çalışmalarını aktif olarak katılarak yaptırır. Karşılaşma sırasında yedek oyuncularını gözlemler, hazırlar, oyuna giren-çıkanlara yardım eder. Koçun vermiş olduğu istatistiksel ya da gözlemsel görevleri yapar.

**Kondisyoner:** Isınma malzemelerini alana getirir. Isınmayı yaptırır. Top ısınması sırasında gereksinimi olan sporcular ile ilgilenir. Karşılaşma sırasında takımı fiziksel performans açısından gözlemler. Fiziksel performans analizi yapan cihazları kullanır (vücut kan değerleri, anlık sıçrama ve hareket analizleri yapan cihazlar, nabız atımları ölçümleri vb). Maç sonrası soğuma yaptırır. Maç sonrası gerekli gördüklerine fiziksel idman yaptırır.

**Fizyoterapist ve masör:** Sağlık ekipmanları, içecekler, besin destekleri, özel sağlık ekipmanları ve ilaç kullanan varsa bu sporcuların ilaçlarını bulundururlar. Fizyoterapi cihazlarını hazır bulundururlar. Maç öncesi takım bandajlamasının zamanlamasını ayarlarlar. Bandajlamaları yaparlar. Maç sırasında her türlü içecek, gıda desteği, buz, vb. gerekli malzemenin kullanımını sağlarlar. Sakatlık, anlık tedavi vb. acil gereklilikleri yerine getirirler.

**İstatistikçi:** Soyunma odası toplantısında görüntü gerekiyorsa kurulumu ve yürütülmesini sağlar. Isınmada alan çalıştırıcısı olarak görev yapabilir. Maç sırasında tüm görüntülü analiz ve istatistiksel verilerin analizi ve koçlara ulaştırılmasından sorumludur. Rakip takımı istatistiksel açıdan gözler.

Yeterli sayıda eleman varsa iş kalemleri yukarıda yazıldığı gibi çoktur. İş yapacak elemanlar eksildikçe geride kalanlar işleri üstlerine alarak tamamlamaya çalışırlar.

Koç eleman sayısı tam olsa dahi ısınmanın bir bölümüne aktif olarak katılabilir. Koçun tercihine bağlıdır.

En az elemanla maça çıkan bir koç mümkün olan en basit ve sade iş kalemleri kalana kadar işleri elemine eder. Elemanlar azaldıkça daha çok yan iş takımın sporcularına yüklenebilir. Yardımcı elemandan yoksun bir koçun gözlem yapma ve değerlendirme becerileri mükemmel olmalıdır.

Maç gününü genel program dışında dört ana bölümde düşünülmelidir:

1. Maç öncesi
2. Maç ısınması
3. Maç

#### 4. Maç sonrası

Maç günü değişiklik yoksa önceden belirlenen maç günü takvimine göre yaşanır. **‘Maç öncesi’** kavramı benim için, takımın soyunma odasında tam olarak karşılaşmaya hazır olduğu andan başlayan ve maç ısınmasına kadar olan zamanı ifade eder. Bu zaman diliminde maç toplantısı, bazı sporcularla, eğer varsa, özel görüşmeler ve takımın sahaya çıkışı gerçekleştirilir.

En önemli bölümü maç toplantısıdır ki bu takımın rakip ile karşılaşmadan önceki son birlikte olduğu andır. Maç toplantısına gelene kadar hafta başından itibaren her antrenman öncesi ya da sonrasında gelecek karşılaşma için belirlenecek taktikler, rakip hakkında bilgi verme toplantıları, takım elemanlarından beklentiler vb. konularda takım, gruplar ya da bireyler ile görüşmeler yapılır. Maç toplantısı ancak bunların sade bir özeti olabilir. Takım fiziksel ve psikolojik yönden maça zaten hazırlanmıştır ve maç toplantısında tabir uygunsa fitil ateşlenir.

**‘Isınma’** maç performansını belirleyen bölümdür ki tamamlandığında tüm elemanlarıyla takım rakip karşısına çıkıp tam performansla oynayacak fiziksel ve zihinsel maksimum seviyeye ulaşmıştır. Isınma sırasında tüm sporcularla kısa hatırlatmalar içeren kısa konuşmalar yapılabilir. Fiziksel ısınmayı kondisyonier yaptırır. Top ısınmasını birinci yardımcı antrenör yaptırır. Diğer yardımcıları ve istatistikçi de bu bölümde ısınma koçuna yardım ederler. Koç kendini iyi hissettirecekse ısınma içinde aktif rol alabilir.

**Maç** her ne kadar küçük bölümlere ayrılarak değerlendirilebilse de sadelik ön planda olmalıdır. En önemli, sonucun alınacağı bu zaman dilimini birkaç önemli olan kritere göre değerlendirilebilir: Taktik plana uyuluyor mu? Takım mücadele ediyor mu? Rakip takımda taktik planı değiştirmemizi gerektirecek düzeyde önlem alınması gereken değişiklik ya da değişiklikler var mı? Sonuç ya da sonuçlar neler?

**Maç sonrası** ise takım ile kısa bir değerlendirme yaparım. Bu değerlendirmenin yapılmasını istersem hemen karşılaşma sonrasında

sahada yapmayı tercih ederim. Sonrasında teknik ekip ile bir değerlendirme toplantısı yapar ve maç salonunu terk ederim.

### **Setler arasında ve soyunma odasında davranış ve tutumlara ilişkin mesajların oluşturulması:**

Takım elemanlarının tutumlarının pozitif-olumlu olması gerektiğine inanırım. Kişiler arasındaki konuşmaların olumlu ve işi yapmaya teşvik edici konuşmalar olması için herkese örnek olmaya çalışır ve herkesin de bu şekilde iletişim kurması için çabalarım.

Yüz yüze ve birebir iletişim tercih edilmesini öneririm.

Maç sırasında takımın içinden koçun görev vermediği bir kişinin yorum yapmasına ve karşısındakine de yaptırmasına izin vermem. İkili gruplar üçüncü kişiler hakkında konuşmazlar.

Genellikle ima edici ve iğneleyici mimik, söz ve davranışlardan kaçınırım. Bu tip tutumlar yorumlara yol açar.

Şakalaşma olmamasına, herhangi bir konuda alaycı, esprili ve küçümseyici söz kullanılmamasına dikkat ederim.

Takım elemanları koçun kararlarına yorum yapmaz; gerekli görülen konular maç sonrasında birebir tartışılabilir.

Bunların hepsini denetleyerek yapmak çok zordur. Bu konularda, önem sırasına göre takım elemanlarını eğitmek ve otokontrol mekanizmalarını işletmelerini sağlamaya çalışmak uzun vadede işlerimi kolaylaştıracığı için bu yöntemi tercih ederim.

### **Rakip takım ile ilişkiler:**

Her zaman hatırlanmasını istediğim prensip 'rakibe saygı duy'dur. Eğer rakibin olmasaydı sen de sahada olmayacaktın. Sahada olmanı ve performansını rakibine borçlusun.

Rakip takım elemanları ile maçtan önce kısa konuşmalar, selamlaşmalar olması normaldir. Zorlama olmadan içten geliyorsa yapılmalıdır da. Benzer şekilde teknik ekipler de birbirleriyle sohbet ederler.

Set aralarında ve maç sırasında rakip takım elemanlarıyla mimik, jest, davranış yoluyla ya da sözlü ilişki kurulmasını tercih etmem.

**Setler arasında** takım elemanlarının yapacakları işler ve davranışları önceden belirlenmiştir. Örneğin yedekler uzun teknik molalarda dinamik esnetmeler ve koşular yaparlar; set aralarında top ile ısınma yaparlar; istatistikçiler istenen bilgileri yazılı olarak yardımcı koça ulaştırırlar vb.

Bu belirleme zaman içindeki deneyimlerle olgunlaşır ve yerleşir. Bir anda kurallar olarak ortaya konmaz. Günün şartlarına göre küçük değişiklikler her zaman yapılır.

Set arası konuşmalarında geçmişe dönük konuşmaları tercih etmem. Bir önceki set hakkında konuşmak yerine sporcuların zihinlerini o ana yönlendirmek daha önemlidir. Gelecek sette neler yapmamız gerektiği, uygulanacak teknik-taktik plan üzerine kısa hatırlatmalar yaparım. Bu hatırlatmaların kesin, net, anlaşılır, kısa, sade/basit ifadeler olması çok önemlidir.

Olumlu ya da olumsuz aşırı duygu ve zihinsel faaliyetleri hedefe odaklamak için yönlendirici sözler söylemem gerekebilir.

Yardımcımın konuşmasını istersem önceden verdiğim görev dâhilinde takıma bilgi vermesini isterim.

### **Hakem ile ilişkiler:**

“Hakemin kararı asla değişmez” kuralını sporculara en baştan itibaren benimsetmeli ve kabullenmelerini sağlamalıyız. Ayrıca her maç öncesi hatırlatmakta fayda var.

Hakemler işbirliği içinde olduğumuz iş arkadaşlarımız olarak kabul edilmelidirler.. Birbirimize yardımcı olmak işlerimizin sağlıklı yürümesini sağlar ve işlerimizi kolaylaştırır. Bu ana düşünce takımın tüm elemanlarına benimsettirilir. Takım içinden bir kişi hata yapabileceği gibi hakemler de hata yapabilirler. ‘Herhangi bir olumsuz olgunun tek sebebi hakem değildir’ anlayışı hâkim olursa negatif durumlarda ilk ve yalnızca hakemler suçlanmaz.

Karşılaşma öncesi, sonrası ya da karşılaşma sırasında hakemlerle olumsuz konuşma, jest, mimik ve davranışlardan kaçınılır. Vücut

dilimizin hakeme düşmanca ya da olumsuz mesajlar iletmemesine azami dikkat edilir.

Hakemlerle iletişim konusunu her maçtan önce kısaca mutlaka oyuncularına ve teknik ekibe hatırlatırım. Bu konu, özellikle ülkemizde, daha sık işlenmeli ve benimsetilmeli. Çünkü tüm hataları hakeme yüklemek gibi bir alışkanlığımız var. Bu sporcunun ve takımın performansının önünde bir engel diye düşünüyorum. Bu tarz yaklaşımlar kişinin hatayı kendinde arayarak daha iyisini yapmasına engel olur.

### **Yedek oyuncular ile ilişkilerim:**

Maalesef voleybolda yedek oyuncu kavramı var ve bu beni her zaman rahatsız etmiştir. Çünkü her oyuncu uzun antrenman dönemlerinde aynı emeği harcamış ve takım performansı için ter dökmüştür. Altı-yedi sporcunun oynayıp diğerlerinin yedek beklemesi hoşuma gitmiyor.

Zaman zaman uluslararası federasyon (FIVB) deneme turnuvalarında çok oyuncu değiştirmeli modelleri denedi. Ancak geçen bu uzun zaman diliminde oyuncu değişikliği sayısında ve kurallarında bir değişiklik olmadı. 12 oyuncu değiştirme hakkı ve her asil oyuncuya iki yedek oyuncu hakkı olan bir uluslararası turnuvada koçluk yaptım. Hem sporcular açısından hem de koçlar açısından çok verimli olduğu düşüncesindeyim. Ancak turnuva sonrasında uluslararası kurallarda herhangi bir değişiklik yapılmadı.

Koç, yedek oyuncuların her zaman takım içinde bir rolleri olduğunu belirtmeli ve onların bunu hissetmeleri için yollar bulmalıdır. Antrenmanda ve özellikle maçlarda aktif olarak katıldıkları, önceden ne zaman nerede ne yapacaklarını bildikleri rolleri olmalı. Örneğin her set bir oyuncunun yerine servise giren yedek oyuncunun bu görevi bilmesi, gerçekleştirmesi ve hatta servisten bir sayı alması bu oyuncu ve takım için çok şey ifade eder.

‘Yedek’ kavramının iticiliğini azaltmak için çok çaba sarf etmeliyiz. Her oyuncuya kendini ifade etmesi ve takıma katkı vermesi için fırsatlar vermeliyiz. 9 hatta 11 oyuncu ile oynamak oyun disiplini ve sisteminin dengesini korumak için dezavantaj yaratıyor olsa da tüm oyuncuları mücadeleye dahil etmesi avantajından dolayı tercih edilebilir.

Oyundan çıkan oyuncu ile mutlaka iletişim kurulmalı. Yol gösterici ve bir sonraki göreve hazırlayıcı birkaç söz söyleyerek iletişim sonlandırılmalı.

**Seyirci** ile maç öncesinde ve sırasında herhangi bir ilişki kurulmasını önermem. Maç sonrasında seyirci ile sosyalleşmek, imza vermek, fotoğraf çektirmek yapılması gereken bir ödevdir. Özellikle çocuklarla ilgilenmek gözde sporcular için görev olarak kabul edilmeli.